

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Херсонський навчально-науковий інститут

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії НУК

Євген ТРУШЛЯКОВ

«29» травня 2026 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту при прийомі на навчання
для здобуття ступеня вищої освіти магістра

Спеціальність	G11 Машинобудування
Спеціалізація	G11.04 Суднобудування
Освітня програма	Суднокорпусобудування

Миколаїв 2026

Програму фахового іспиту розроблено робочою групою освітньої програми «Суднокорпусобудування» під керівництвом гаранта д.т.н., професора Щедролоєва Олександра Вікторовича.

Гарант

Олександр ЩЕДРОЛОСЄВ

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри суднобудування та ремонту суден ХННІ НУК (протокол № 10 від 15 травня 2026 р.).

Програму обговорено та узгоджено на засіданні вченої ради ХННІ НУК (протокол № 10 від 22 травня 2026 р.).

Голова вченої ради ХННІ НУК

Олександр ЩЕДРОЛОСЄВ

Програму розглянуто та затверджено рішенням приймальної комісії від 29 травня 2026 р., протокол № 6.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Сергій НОВОГРЕЦЬКИЙ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Фаховий іспит спрямований на комплексну перевірку рівня професійних знань з метою конкурсного відбору вступників при вступі до Херсонського навчально-наукового інституту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю G11 «Машинобудування», спеціалізацією G11.04 «Суднобудування» освітньої програми «Суднокорпусобудування».

Кожен екзаменаційний білет сформований у вигляді тесту, який складається з 50 завдань. До кожного з завдань пропонується чотири варіанта відповіді, один з яких є вірним.

Тривалість проведення фахового іспиту 120 хвилин. Результат фахового іспиту оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Мінімальна оцінка з фахового іспиту для участі в конкурсному відборі становить 100 балів.

Критерії оцінювання, структура оцінки і порядок оцінювання підготовленості вступників відповідають «Положенню про організацію прийому до Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова при вступі на навчання на основі раніше здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) у 2026 році».

2. ТЕМАТИКА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Фаховий іспит для абітурієнтів спеціальності G11 «Машинобудування», спеціалізації G11.04 «Суднобудування» спрямований на комплексну перевірку умінь та навичок абітурієнтів з метою конкурсного відбору вступників для ступеня «магістр».

До складу екзаменаційного білету входить 50 наступних питань: з «Теорії корабля» (10 питань), «Основ проєктування суден» (10 питань), «Загальносуднових пристроїв та систем» (20 питань), «Основ технології суднобудування» (20 питань),

«Конструкції корпусу корабля» (20 питань), «Будівельної механіки корабля» (20 питань). Кожне завдання має 4 варіанта відповіді, з яких лише одна правильна.

Розділ 1. Теорія корабля

Розділ перший фахового випробування складається з тестових завдань перевірки знань з дисципліни «Теорія корабля» у межах обсягу, що викладається на рівні ступеня «бакалавр» за спеціальністю G11 «Машинобудування», спеціалізацією G11.04 «Суднобудування».

Вступники, що проходять випробування, повинні знати методи визначення, прогнозування та удосконалення морехідних якостей, забезпечення безпеки мореплавання, підвищення економічної ефективності експлуатації суден різних типів, вимоги до охорони праці та збереження навколишнього середовища.

Вступники повинні вміти виконувати розрахунки параметрів, що визначають поведінку судна в реальних умовах плавання, у тому числі, з використанням сучасних комп'ютерних технологій та засобів експериментальної гідродинаміки, аналізувати одержані результати і формулювати рекомендації по удосконаленню морехідних якостей корабля як на етапі їх проектування, так і в умовах експлуатації.

Тестові завдання з розділу «Теорія корабля» містять питання за наступними темами:

1. Плавучість корабля

Умови рівноваги корабля. Обчислення геометричних елементів зануреного об'єму. Запас плавучості. Прикладні задачі і застосування ПК в розрахунках плавучості.

2. Остійність корабля

Початкова остійність. Остійність при великих кутах крену. Динамічна остійність. Нормування остійності.

3. Непотоплюваність

Методи розрахунку і нормування непотоплюваності.

4. Опір руху корабля

Фізична природа опору рухові корабля. Складові сили опору та методи їх вивчення. Експериментальні методи вивчення опору. Практичні методи розрахунку складових сили опору.

5. Суднові рушії

Типи рушіїв морських суден, принципи їх роботи. Характеристики суднових гвинтів. Методи розрахунку суднових гвинтів. Взаємодія гвинта та корпусу судна. Кавітація суднових гвинтів. Діаграма ходовості. Схеми розрахунку пропульсивного комплексу.

6. Морехідність корабля

Лінійна теорія хитавиці. Основи теорії нерегулярної хитавиці. Основи гідродинамічної теорії і нелінійної теорії хитавиці. Заспокоювачі хитавиці.

7. Керованість корабля

Засоби, що забезпечують керованість. Теорія повороткості корабля. Основи теорії стійкості. Авторульовий. Діаграма керованості. Бортові автоматизовані системи контролю морехідності та керованості.

Рекомендована література з розділу:

1. Регістр судноплавства України. Загальні положення класифікаційної та іншої діяльності. Правила класифікації та побудови суден. Частина I «Класифікація». Т. 1. Київ, 2024.
2. Правила класифікації та побудови морських суден. Регістр судноплавства України. Т. 2. Київ, 2020.
3. Правила про вантажну марку морських суден. Регістр судноплавства України. Київ, 2020.
4. Некрасов В.О., Кротов О.І., Шестопап В.П., Потай І.Ю. Розрахунки статички судна. Частина I. Плавучість та початкова остійність: навчальний посібник. Миколаїв, УДМТУ, 2002. 56 с.
5. Некрасов В.А. Збірник лабораторних робіт з дослідження плавучості, остійності та непотоплюваності судна на тихій воді. Миколаїв: НУК, 2007. 78 с.

6. Некрасов В.О., Забурдаєв Л.В. Збірник лабораторних робіт з дослідження ходовості судна на тихій воді. Миколаїв: НУК, 2007. 86 с.
7. Rawson K.J., Tapper E.C. Basic Ship Theory. Volume I. Hydrostatics and Strength. Fifth edition. В.Н., 2001. 378 p.
8. Rawson K.J., Tapper E.C. Basic Ship Theory. Volume II. Ship Dynamics and Design. Fifth edition. В.Н., 2001. 729 p.

Розділ 2. Основи проєктування суден.

Розділ другий фахового випробування складається з тестових завдань перевірки знань з дисципліни «Основи проєктування суден» у межах обсягу, що викладається на рівні ступеня «бакалавр» за спеціальністю за спеціальністю G11 «Машинобудування», спеціалізацією G11.04 «Суднобудування».

Вступники, що проходять випробування, повинні знати методологію і етапи проєктування судна, правила виконання креслень, особливості формування навантаження мас, рівнянь мас, методики вибору головних елементів об'єктів проєктування, а також вимоги Правил Регістру до них.

Вступники повинні вміти визначити головні елементи, параметри форми корпусу та архітектурно-конструктивний тип судна, а також розробляти креслення (теоретичні, загального розташування і т. ін.) для найбільш поширених типів транспортних суден (універсальні суховантажні судна, танкери, універсальні судна для перевезення масових вантажів).

Тестові завдання з розділу «Основи проєктування суден» містять питання за наступними темами:

1. Навантаження. Рівняння мас

Судно-прототип. Загальні відомості про навантаження мас. Види водотоннажності. Дедвейт. Запас водотоннажності. Рівняння мас. Вимірники мас і модулі. Алгебраїчні рівняння мас. Диференціальна форма рівнянь мас.

2. Проєктні характеристики судна і вимоги до них

Види рівнянь остійності. Рівняння остійності в алгебраїчній і диференціальній формах. Рівняння непотоплюваності за умов збереження

плавучості і остійності. Визначення коефіцієнтів повноти і головних розмірів проекту судна. Вихідні положення до попереднього вибору коефіцієнтів повноти. Зв'язок між ними по Норману. Забезпечення ходовості при проектуванні. Зв'язок між характеристиками форми суден і опором води їх руху. Загальні закономірності опору тихохідних та швидкісних суден. Визначення потужності енергетичної установки. Експлуатаційна швидкість і запас потужності. Гідромеханічний і проектний підходи до визначення оптимальних елементів суден. Вимоги Правил Регістру до остійності і непотоплюваності суден і технічних засобів освоєння океану (ТЗОО). Основні і додаткові вимоги Правил до остійності непошкоджених і пошкоджених суден. Вимоги Правил Регістру до мінімального надводного борту морських суден. Вплив висоти надводного борту на морехідні якості. Стандартне судно. Визначення базисного надводного борту. Висота надводного борту на носовому перпендикулярі.

3. Форма корпусу судна, теоретичне креслення. Епюра ємності та удиферентування проекту

Архітектурно-конструктивний тип судна. Вибір форми окремих елементів судна: носової і кормової частин, положення і довжини циліндричної вставки. Вибір положення найбільш повного шпангоута, центра величини, кільової і палубної лінії, форми днища і борту. Корабельні криві та їх призначення. Побудова кривої площ шпангоутів, КВЛ, мідель-шпангоута і баланс-шпангоутів. Методи проектування теоретичного креслення (ТК). Аффінне перетворення ТК судна прототипу. Інтерполяційний спосіб побудови ТК. Метод рисування. Сучасні способи формування поверхні суднового корпусу. Епюра ємності (ЕЄ) і її призначення. Схема поздовжнього перерізу, побудова ЕЄ. Розрахунки місткості судна з використанням ЕЄ. Проектне удиферентування. Вимоги до посадки судна в умовах експлуатації. Три способи проектного удиферентування. Схема удиферентування судна.

4. Загальне розташування суден. Основи сучасної методології вирішення задачі проектування судна

Класифікація суднових приміщень і особливості їх розміщення на судні. Основні принципи формування загального розташування судна. Розробка креслень загального розташування проекту. Зовнішня і внутрішня задачі теорії проектування суден. Етапи розробки проекту судна. Критерій ефективності в задачі проектування судна. Вибір і розрахунки економічного критерію ефективності. Метод послідовних наближень в теорії проектування суден. Загальна схема вибору головних елементів суден методом послідовних наближень. Метод варіацій і його використання. Постановка і вирішення задачі оптимального проектування судна з використанням сучасних математичних методів.

5. Особливості задачі визначення головних елементів і характеристик ТЗОО на початкових етапах

Загальна характеристика ТЗОО і особливості задачі вибору їх головних елементів і характеристик. Визначення головних елементів і характеристик підводних апаратів у першому наближенні. Визначення головних елементів і характеристик бурових суден на початкових етапах проектування.

Рекомендована література з розділу:

1. Правила класифікації і побудови морських суден. Регістр судноплавства України. Т. 1–2. Київ, 2020.
2. Правила про вантажну марку морських суден. Регістр судноплавства України. Київ, 2020.
3. Правила щодо обладнання морських суден. Регістр судноплавства України. Київ, 2020.
4. Кротов О.І., Голіков В.І., Єганов О.Ю., Бондаренко О.В. Проектування морських транспортних суден. Миколаїв: УДМТУ, 2003. 156 с.
5. Бондаренко О.В., Кротов О.І., Сорокін В.І., Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Основи проектування суден». Миколаїв: НУК, 2005. 48 с.

6. Кротов О.І, Ільїн С.Ф., Клева Я.А. Курсове і дипломне проектування транспортних суден: Ч 1. Методика і загальні вимоги. Методичні вказівки. Миколаїв: НУК, 2009. 52 с.
7. Кротов О.І., Голиков В.І., Єганов О.Ю., Бондаренко О.В. Проектування морських транспортних суден: навчальний посібник. Миколаїв: УДМТУ, 2003. 156 с.
8. Бондаренко О.В., Кротов О.І., Матвеев Л.О., Прокудін С.О. Особливості проектування морських транспортних суден: навчальний посібник. Ч.1. Миколаїв: УДМТУ, 2003. 76 с.
9. Бондаренко О.В., Кротов О.І., Матвеев Л.О., Прокудін С.О. Особливості проектування морських транспортних суден: навчальний посібник. Ч.2. Миколаїв: НУК, 2004. 80 с.
10. Principles of Naval Architecture, Volume I. Stability and Strength. Edited by Edward V. Lewis. SNAME, 1988. 310 p.
11. Principles of Naval Architecture, Volume II. Resistance, Propulsion and Vibration. Edited by Edward V. Lewis. SNAME, 1988. 327 p.
12. Principles of Naval Architecture, Volume III. Motion in Waves and Controllability. Edited by Edward V. Lewis. SNAME, 1989. 425 p.

Розділ 3. Загальносуднові пристрої та системи

Розділ третій фахового випробування складається з тестових завдань перевірки знань з дисципліни «Загальносуднові пристрої та системи» у межах обсягу, що викладається на рівні ступеня «бакалавр» за спеціальністю G11 «Машинобудування», спеціалізацією G11.04 «Суднобудування».

Вступники, що проходять випробування, повинні знати принципові схеми основних видів традиційних та спеціальних суднових пристроїв та систем; конструкції традиційних пристроїв; умови експлуатації основних видів пристроїв; методи розрахування та проектування основних видів пристроїв; конструктивні особливості основних різновидів суднових систем; умови вибору типу та виду суднових пристроїв і систем у відповідності до розмірів, типу і призначення судна.

Вступники повинні вміти обґрунтувати вибір для конкретного судна типів та видів суднових пристроїв; обґрунтувати вибір для судна типів та видів загальносуднових систем; здійснювати ескізне проектування основних суднових пристроїв, орієнтуватись у відповідних нормативних документах.

Тестові завдання з розділу «Загальносуднові пристрої та системи» містять питання за наступними темами:

1. Рульові пристрої

Вибір типу, кількості і розміщення рулів. Визначення геометричних характеристик пера руля, розробка контуру, вибір профілю. Вибір марок матеріалів для виготовлення деталей рульового пристрою. Гідродинамічний розрахунок рульового пристрою, розрахунок гідродинамічних сил і моменту в діапазоні кутів перекидки. Розрахунок міцності деталей рульового пристрою, розрахункова схема, визначення розмірів деталей. Вибір рульових приводів, вибір підшипників.

2. Якірно-швартовні пристрої

Вибір кількості і маси станових якорів, калібру і сумарної довжини якірних ланцюгів. Визначення маси і розмірів стандартизованих якорів. Перевірка надійності якірної стоянки. Вибір типу якірних механізмів, в залежності від типу, призначення і розмірів судна. Вибір якірного механізму в залежності від калібру ланцюгів, потрібних тяглових зусиль і потужності двигуна. Вибір пристрою для кріплення та віддачі корінного кінця якірного ланцюга, стопори і гальма для кріплення якірних ланцюгів і якорів. Визначення основних параметрів якірних ключів. Схеми загального розташування якірного пристрою. Вибір розмірів і кількості швартовних канатів. Вибір пристроїв для кріплення канатів і швартовних ключів. Вибір швартовних механізмів. Кранцевий захист.

3. Рятувальні пристрої

Вибір типу і кількості рятувальних засобів в залежності від типу судна і району плавання. Вибір типу і кількості пристроїв для спуску рятувальних засобів. Загальне розташування рятувальних засобів на судні. Графоаналітичний розрахунок гравітаційної шлюпбалки. Перевірка стійкості стріли гравітаційної шлюпбалки при крені і антикрені. Розрахунок міцності деталей шлюпбалки.

4. Вантажні пристрої

Вибір типу, кількості і розміщення стріл в залежності від потрібної вантажопід'ємності, типу судна і кількості люків. Геометричні характеристики стріл і загальне розташування. Вибір вантажних лебідок. Розрахунок зусиль у стрілі, розрахункова схема, визначення зусиль. Визначення розмірів деталей. Визначення вантажопід'ємності при роботі у спареному режимі.

Рекомендована література з розділу:

1. Регістр судноплавства України. Правила щодо обладнання морських суден. Київ: Регістр судноплавства України, 2020.
2. Регістр судноплавства України. Загальні положення класифікаційної та іншої діяльності. Правила класифікації та побудови суден. Частина I «Класифікація». Т. 1. Київ, 2024.
3. Регістр судноплавства України. Правила класифікації та побудови морських суден. Т. 1 Київ: Регістр судноплавства України, 2020.
4. Регістр судноплавства України. Правила класифікації та побудови морських суден. Т.2. Київ: Регістр судноплавства України, 2020.
5. Регістр судноплавства України. Правила щодо вантажопідійомних пристроїв морських суден. Київ: Регістр судноплавства України, 2020.
6. Регістр судноплавства України. Правила про вантажну марку морських суден. Київ: Регістр судноплавства України, 2020.
7. D. J. House. Marine heavy lift and rigging operations. Glasgow: Brown, Son & Ferguson, Ltd., 2019. 269 p.
8. Hinz E. R. The complete book of anchoring and mooring. Centreville: Cornell Maritime Press, 2001. 339 p.
9. Beattie D. H., Somerville W. M. Ship's gear: a review of deck machinery. London: Institute of Marine Engineers, 1981. 59 p.
10. Babicz J. Ship Systems and Machinery: Introduction to Marine Engineering. Gdansk: Baobab Naval Consultancy, 2015. 172 p.

11. Gerr D. Boat mechanical systems handbook: how to design, install, and evaluate mechanical systems in boats. London: Adlard Coles Nautical, 2009. 416 p.

Розділ 4. Основи технології суднобудування

Розділ четвертий фахового випробування складається з тестових завдань перевірки знань з дисципліни «Основи технології суднобудування» у межах обсягу, що викладається на рівні ступеня «бакалавр» за спеціальністю G11 «Машинобудування», спеціалізацією G11.04 «Суднобудування».

Вступники, що проходять випробування, повинні знати склад суднобудівних підприємств, види підготовки виробництва, способи виготовлення деталей, складання та зварювання суднових конструкцій, засоби механізації та автоматизації виробничих процесів, методи побудови суден та їх спуску на воду, способи виконання добудовних робіт, випробування корпусу та судна у цілому, основні напрямки науково-технічного прогресу у суднобудуванні, принципи охорони праці та навколишнього середовища.

Вступники повинні вміти читати робочі креслення виготовлення корпусних конструкцій, вибирати обладнання, оснащення та засоби механізації для виготовлення деталей та корпусних конструкцій, а також раціональні технологічні процеси, розрахувати трудомісткість робіт.

Тестові завдання з розділу «Основи технології суднобудування» містять питання за наступними темами:

1. Основи підготовки виробництва у суднобудуванні

Виробничі та технологічні процеси. Види праці. Механізація та автоматизація виробничих процесів. Трудомісткість побудови судна. Суднобудівні підприємства. Основні та допоміжні цехи. Періоди побудови суден. Види виробництв у суднобудуванні. Метрологія у суднобудуванні. Підготовка виробництва в суднобудуванні. Плазові роботи. Автоматизація системи плазових робіт.

2. Виготовлення деталей корпусу судна

Технологічна класифікація деталей корпусу судна. Операції виготовлення деталей корпусу судна. Склад сталі. Технологічні операції виготовлення деталей і

обладнання. Попередня обробка прокату. Розмічування та маркування деталей. Теплове та механічне вирізування деталей. Виправлення деталей після вирізки. Згинання деталей. Виготовлення деталей із профільного прокату. Механічна обробка деталей. Виготовлення деталей із легких сплавів.

3. Технологія виготовлення корпусних конструкцій та будівництва корпусу судна на стапелі

Конструктивно-технологічна класифікація складальних одиниць корпусу судна. Основні положення технології та організації виготовлення корпусних конструкцій. Об'єкти попереднього збирання та зварювання. Виготовлення вузлів. Складально-зварювальні операції. Технологія виготовлення таврових балок, коротких таврів. Технологія виготовлення широких полос з ребрами жорсткості, полотниць та дрібних фундаментів. Технологія виготовлення широких полос з ребрами жорсткості, полотниць. Технологія виготовлення секцій корпусу судна. Виготовлення площинних та об'ємних секцій. Технологія виготовлення блоків секцій корпусу судна. Виготовлення модульних конструкцій. Система припусків. Попередження зварювальних деформацій. Методи формування корпусів суден на стапелі. Типи побудовних місць, їх будова та обладнання. Підготовка стапеля до побудови судна. Послідовність формування корпусу судна. Перевірні роботи при формуванні корпусу судна на стапелі. Збиральні роботи на побудовному місці. Особливості формування корпусу судна секційним і блоковим методами. Формування корпусу судна з двох половин, які спускаються окремо на воду. Зварювання корпусу судна. Випробовування корпусу судна на непроникність і герметичність.

4. Спуск суден на воду

Керовані та некеровані спуски суден. Спускові пристрої. Забезпечення безпеки при некерованому спуску судна.

5. Монтажно-добудовні роботи (МДР) на судах

Склад МДР в суднобудуванні. Корпусодобудовні роботи, види і організація. Виготовлення виробів насичення, технологія їх монтажу. Виготовлення та монтаж на судні судової вентиляції, стелажів і обрешітників. Монтаж судових пристроїв

і виробних речей. Технологія ізоляційних та фарбувальних робіт, нанесення металопокрить. Оббудова та опорядження суднових приміщень. Модульні методи формування суднових приміщень Опорядження суднових приміщень Блоково-модульне формування надбудов суден. Технологія виготовлення трубопроводів та монтаж суднових систем. Монтаж механічного обладнання. Монтаж електрообладнання та суднових кабельних трас.

6. Випробування та здача судна

Випробування та здача суден. Види випробувань. Побудовні, швартовні та ходові випробування. Імітаційні випробування. Основи екології в суднобудівному виробництві.

7. Особливості технології виготовлення технічних засобів освоєння океану

Рекомендована література з розділу:

1. Рашковський О. С., Жигуліна С. І., Перов В. М., Сліжевський С. М. Технологія та виготовлення деталей корпусу судна: навчальний посібник / під заг. ред. проф. Рашковського О. С. Миколаїв: НУК, 2009. 136 с.
2. Жигуліна С.И., Рашковський О.С., Фаріонов А.М. Технічне нормування праці в суднобудуванні: Методичні вказівки. Миколаїв: УДМТУ, 2003. 68 с.
3. Рашковський О. С., Щедролосєв О. В., Терлич С. В., Коновалова Г. В. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Корпусодобудовні роботи в суднобудуванні» для студентів денної форми навчання. Миколаїв: НУК, 2021. 32 с.
4. Технология корпусостроительных работ: Учебник / Рашковский А.С., Щедролосев А.В., Фаріонов А.М., Цыкало Н.В., Перов В.Н., Слижевский С.Н.; под общ. ред. проф. А.С. Рашковского (Рекомендовано Вченою радою НУК, протокол № 13 від 29.12.2017 р.). Николаев: НУК, 2018. 516 с.

5. Коростильов Л. І., Щедролюсєв О. В. Міцність суднового корпусу і його елементів при побудові, спуску та докуванні: навчальний посібник / за ред. д-ра техн. наук, проф. Л. І. Коростильова. Миколаїв: НУК, 2019. 68 с.
6. Яглицький Ю.К. Підготовка виробництва в суднобудуванні з використанням інформаційних технологій: навчальний посібник. Миколаїв: НУК, 2018. 300 с.
7. Яглицький Ю.К. Технологічність корпусних конструкцій: навчальний посібник. Миколаїв: НУК. 2012. 224 с.
8. Eyres D. J., Bruce G. J. Ship Construction. 7th Edition. Butterworth-Heinemann, 2012. 388 p.
9. Kemp J. F., Young P. Ship Construction Sketches and Notes. 2nd Edition. Routledge, 2011. 139 p.
10. Mandal N. R. Ship Construction and Welding. 1st ed. Springer, 2017. 314 p.

Розділ 5. Конструкція корпусу корабля

Розділ п'ятий фахового випробування складається з тестових завдань перевірки знань з дисципліни «Конструкція корпусу корабля» у межах обсягу, що викладається на рівні ступеня «бакалавр» за спеціальністю G11 «Машинобудування», спеціалізацією G11.04 «Суднобудування».

Вступники, що проходять випробування, повинні знати основні фахові терміни і поняття, загальні вимоги до суднового корпусу (надійності, функціональної пристосованості, технологічності та економічності), основні архітектурно-конструктивні типи суден та їх зв'язок з видами і типами основних корпусних конструкцій, природу загального згину корпусу на тихій воді та хвильовій поверхні, конструкції та конструктивні елементи, що забезпечують загальну повздожню, поперечну та місцеву міцність.

Вступники повинні вміти обґрунтувати вибір для конкретного судна типів та видів суднових конструкцій та їх елементів, шпації, системи набору, матеріалу та розмірів балок, пластин і вузлів корпусу, читати корпусні креслення, зображувати

розрізи і перерізи по основних балках набору, визначати геометричні характеристики перерізів і моменти опору балок, вузлів і корпусу в цілому.

Тестові завдання з розділу «Конструкція корпусу корабля» містять питання за наступними темами:

1. Системно-структурний аналіз будови корпусу судна

Корпус судна як багаторівнева система. Листові та балкові структури. Обшиви, настили. Набір корпусу, класифікація балок.

2. Архітектурно-конструктивний тип судна (АКТ)

Класифікація суден. Призначення суден, вид та рід вантажу, тип силової установки, матеріал корпусу та ін. Чинники, що визначають та характеризують АКТ. Величина надводного борту, інші конструктивні чинники. Вплив на АКТ судна роду та виду вантажу, способу завантаження. Рідинний та сухий, накидний та генеральний вантажі. Особливості конструкції корпусу судна.

3. Особливості експлуатації та взаємодії корпусу судна з зовнішнім середовищем

Умови експлуатації суден. Класифікація діючих навантажень. Загальний згин корпусу судна на тихій воді. Сили, що його викликають. Форма вигину корпусу. Згин корпусу судна на хвильовій поверхні. Методи обчислювання згинаючих моментів та перерізуючих сил. Явище скручування корпусу.

4. Загальна і місцева міцність

Поняття загальної повздовжньої міцності. В'язі, що забезпечують загальну повздовжню міцність. Поняття еквівалентного бруса. Розрахунковий згинальний момент, величина та розподіл напружень в перерізі корпусу судна. Місцева міцність та місцеві навантаження. В'язі, що забезпечують місцеву міцність. Розрахункові моделі місцевої міцності.

5. Конструкційні матеріали, способи та конструкція з'єднань

Конструкційні матеріали. Вимоги та властивості. Категорії сталей. Види постачання. Алюмінієві сплави. Використання матеріалів в корпусі судна. Способи з'єднань конструкцій. Вимоги до з'єднань. Властивості та характеристики зварювальних з'єднань. Конструкція з'єднань балок та листів. Кничні з'єднання

балок. Конструкція водощільних з'єднань балок. Отвори та шпигати в стінках балок.

6. Системи набору та їх характеристики

Суднове перекриття. Листова конструкція перекриття, основний та рамний набори. Поперечна, поздовжня та клітчаті системи. Поняття шпациї, приєднаний поясок. Вплив шпациї на вагу, технологічність конструкції. Вибір системи набору перекриття. Переваги і вади систем набору перекриття. Система набору корпусу суховантажного судна. Принцип вибору систем набору корпусу судна. Чинники, що впливають на вибір системи набору корпусу судна.

7. Загальні вимоги до корпусу судна. Критерії міцності корпусу

Загальні вимоги до корпусних конструкцій та до корпусу судна в цілому. Небезпечний стан конструкції та форма його прояву. Критерій граничної пластичної міцності. Конструктивні заходи щодо підвищення надійності конструкції.

8. Основи проектування корпусних конструкцій. Технічний нагляд і нормування міцності судна

Класифікаційні Товариства, їх роль та сфери впливу. Символ класу. Структура Правил побудови суден. Стандарт загальної міцності. Знос і корозія, мінімальна будівельна товщина конструкції. Методи проектування конструкцій. Проектування за прототипом, за Правилами. Розрахункові методи. Визначення навантажень на конструкції судна.

9. Проектування та конструювання корпусних конструкцій

Зовнішня обшивка, конструкція обшиви, розтяжка зовнішньої обшиви. Днище корпусу судна, класифікація днищових перекриттів, системи набору, одинарне та подвійне дно, флори, вертикальний (тунельний) киль, стрингери, основний набір, функції цих в'язей в складі перекриття, роль перекриття в міцності корпусу судна. Бортове перекриття, призначення, класифікація, системи набору, конструкція подвійного борту, системи набору і склад перекриття, конструкція борту в машинному відділенні. Проектування в'язей борту, розрахункові навантаження, визначення розмірів набору. Палуби і платформи, класифікація, призначення,

опірний контур перекриття, склад та схема набору. Проектування палубного перекриття, розрахункові навантаження, визначення розмірів балок основного та рамного набору перекриття. Водощільні перебірки, означення, конструктивні типи, кількість перебірок на судні, системи набору. Конструкція плоских перебірок. Гофровані перебірки, класифікація, застосування на суднах, види гофрів, переваги та вади гофрованих перебірок. Проектування обшиви та набору перебірок, розрахункові навантаження, визначення розмірів в'язей, конструкція кріплення балок набору. Проектування окремих судових конструкцій: носова кінцевість, форпік, форштевень, бульбова кінцевість, кормова кінцевість, ахтерпік, дейдвудна труба, тунель гребного валу, фундаменти. Конструктивні вузли проектування опірних конструкцій корпусу судна: конструкція пілерсів, конструкція шахт машинного відділення, конструкція комінгсів люків, конструкція фальшборту. Конструкція надбудов і рубок, класифікація, призначення, поняття коротких та довгих надбудов і рубок, особливості конструкції бака, середньої надбудови. Конструкція крижаного поясу, обшива, набір, навантаження з боку криги, розрахунок балок набору корпусу.

Рекомендована література з розділу:

1. Матвеев В.Г. Методичні вказівки по виконанню практичних завдань з конструкції корпусу судна. Частина 1. Миколаїв: УДМТУ, 1999. 28 с.
2. Матвеев В.Г., Кузнецов А.І., Мартинець Б.М., Михайлов Б.М., Узлов О.М., Цибенко М.О., Шарун Г.В. Проектування конструктивного мідель-шпангоута суховантажних суден. Методичні вказівки. Миколаїв: УДМТУ, 2002. 74 с.
3. Регістр судноплавства України. Загальні положення класифікаційної та іншої діяльності. Правила класифікації та побудови суден. Частина I «Класифікація». Т. 1. Київ: Регістр судноплавства України, 2024.
4. Регістр судноплавства України. Правила класифікації та побудови морських суден. Т.1. Київ: Регістр судноплавства України, 2020.
5. Матвеев В.Г., Шарун Г.В. Проектування конструктивного мідель-шпангоута навалочних суден. Методичні вказівки. Миколаїв: НУК, 2004. 65 с.

6. Benford, H. Naval Architecture for Non-Naval Architects. SNAME, 1991. 239 p.
7. Tupper, E. Introduction to Naval Architecture, Third Edition. Elsevier Ltd., 1996. 372 p.

Розділ 6. Будівельна механіка корабля

Розділ шостий фахового випробування складається з тестових завдань перевірки знань з дисципліни «Будівельна механіка корабля» у межах обсягу, що викладається на рівні ступеня «бакалавр» за спеціальністю G11 «Машинобудування», спеціалізацією G11.04 «Суднобудування».

Вступники, що проходять випробування, повинні знати основні методи рішення задач теорії пружності і будівельної механіки корабля, які дозволяють визначити зовнішні сили, а також напруження і деформації в корпусних конструкціях та їх елементах під дією заданих навантажень.

Вступники повинні вміти виконувати стандартні розрахунки загальної і місцевої міцності та вібрації корпусу судна і самостійно орієнтуватись у сучасних методиках розрахунків міцності при статичних і динамічних навантаженнях.

Тестові завдання з розділу «Будівельна механіка корабля» містять питання за наступними темами:

1. Основи теорії пружності

Основні положення, поняття і рівняння теорії пружності. Гіпотези теорії пружності. Напруження і його компоненти, правило знаків, тензор напружень. Переміщення. Лінійні і кутові деформації. Фактори, що спричиняють напружено-деформований стан (НДС) тіла. Загальні схеми рішення задач теорії пружності. Структура основних рівнянь теорії пружності. Пряма і зворотна задача. Пряма задача у переміщеннях. Рівняння Ламе. Пряма задача у напруженнях. Рівняння Бельтрамі-Мітчелла. Зворотна задача теорії пружності, її призначення. Властивості напруженого стану в точці: головні напруження і головні напрямки, інваріанти напруженого стану, еліпсоїд напружень, максимальні дотичні напруження, октаедричні напруження та інтенсивність напружень. Деформації об'єму і форми. Кульові тензори і девіатори напружень і деформацій. Питома потенціальна енергія

деформації (повна, об'єму, форми). Основні гіпотези про критерії порівняння різних напружених станів в точці. Найпростіші задачі теорії пружності: розтягання-стискання та чисте згинання призматичних стержнів, кручення круглого вала. Кручення призматичних стержнів: функція напружень, рівняння Пуасона, умови на контурі, залежність між функцією напружень і кутовим моментом, жорсткість при крученні, мембранна аналогія. Плоска задача теорії пружності. Плоский напружений стан і плоска деформація. Функція напружень. Основні залежності плоскої задачі в декартових і полярних координатах. Експериментальні методи визначення деформацій і напружень: поляризаційно-оптичний метод, електротензометрування, та ін. Загальні енергетичні теореми, варіаційні і чисельні методи теорії пружності та будівельної механіки: теореми Клапейрона, Кастільяно, Лагранжа, про найменшу роботу, принцип взаємності робіт і переміщень, варіаційні та чисельні методи Рітца, Бубнова-Гальоркіна, сіток (скінчених різниць), скінчених елементів.

2. Згинання і стійкість стержнів та стержневих систем

Згинання прямолінійних стержнів (балок): балки та опори, гіпотези технічної теорії згину балок, методи інтегрування диференціального рівняння згинання балки, способи розкриття статичної невизначеності. Принцип накладання і використання таблиць згинання. Розрахунки згинання рам: рами, утворені із прямолінійних балок, рами з лінійно нерухомими вузлами, метод сил, метод переміщень. Згинання балок, які лежать на пружній основі: пружна основа, її моделі, характеристики, диференціальне рівняння і граничні умови. Згинання плоских суднових перекриттів, їх класифікація, навантаження, характер роботи елементів. Системи перехресних балок, система диференціального рівняння Бубнова, рішення методом головних згинань, наближені методи розрахунку. Складне згинання і стійкість стержнів та стержневих систем, диференціальне рівняння, граничні умови, потенціальна енергія при складному згинанні. Стійкість стержнів, диференціальне рівняння стійкості, граничні умови, наближені методи визначення ейлерових навантажень (Рітца, Бубнова-Гальоркіна, скінчених елементів). Урахування відступу від закону Гука, ейлерові і критичні навантаження

та напруження. Втрата стійкості плоскої форми згинання. Стійкість простого плоского перекриття. Проектування перекриттів за умовою стійкості.

3. Згинання і стійкість пластин і оболонок

Згинання і стійкість пластин. Класифікація пластин. Залежності між компонентами напружено-деформованого стану в точках пластини. Згинання жорстких прямокутних ізотропних пластин, згинання жорстких прямокутних ортотропних пластин. Стійкість прямокутних пластин, редуційний коефіцієнт. Згинання і стійкість кругових циліндричних оболонок. Диференціальне рівняння згинання кругової циліндричної тонкої оболонки, урахування кільцевих шпангоутів. Стійкість непідкріплених і підкріплених кругових циліндричних оболонок.

4. Міцність суден

Загальна міцність. Характеристика зовнішніх сил, що призводять корпус судна до загального згинання у вертикальній і горизонтальних площинах та до скручування. Складові згинального моменту і відповідні перерізуювальні сили. Вибір розрахункових станів судна. Критерії міцності. Побудова кривої ваги. Визначення сил підтримання. Процедури визначення перерізуючої сили і згинального моменту. Визначення хвильової складової згинального моменту і перерізуючої сили. Урахування гідродинамічного тиску. Ймовірнісні характеристики хвильових згинальних моментів. Еквівалентний брус та принципи його формування. Оцінка стійкості в'язей еквівалентного бруса. Розрахунок геометричних характеристик бруса з урахуванням редукування його гнучких елементів. Перевірка міцності корпусу судна за граничним станом і за критерієм утомної довговічності. Місцева міцність. Принципи виділення окремих конструкцій. Нормування місцевої міцності конструкцій. Розрахунок типових корпусних конструкцій (перекриттів, поздовжніх і поперечних перегородок) та їх елементів (пластин, ребер жорсткості). Міцність при спуску і постановці в док.

5. Вібрація суден

Коливання системи з одним і декількома ступенями вільності. Вільні і вимушені коливання. Коефіцієнт динамічності. Резонанс. Вільні і вимушені

коливання. Метод головних координат. Форми і частоти коливань. Коливання балок, пластин і стержневих систем. Загальна і місцева вібрація корпусу судна. Сили, що призводять до загальної вібрації. Особливості розрахунку форм і частот корпусу судна. Практичні розрахункові формули. Причини, що призводять до місцевої вібрації і шляхи її зменшення. Нормування загальної і місцевої вібрації корпусу судна.

Рекомендована література з розділу:

1. Основи теорії пружності, будівельної механіки, міцності, та вібрації суден: навчальний посібник за ред. А.М. Сердюченка. Миколаїв: НУК, 2012. 422 с.
2. Коростильов Л.І., Щедролосєв О.В. Міцність суднового корпусу і його елементів при побудові, спуску та докуванні: навчальний посібник / за ред. д-ра техн. наук, проф. Л.І. Коростильова. Миколаїв: НУК, 2019. 68 с.
3. Лугінін О.Є., Дудченко О.М. Розрахунок міцності суднових перекриттів на ПК: Методичні вказівки до курсового та дипломного проектування. Миколаїв: НУК, 2007. 32 с.
4. Лугінін О.Є., Дудченко О.М. Розрахунок загального вигину корпусу судна на тихій воді на персональному комп'ютері: Методичні вказівки до курсового та дипломного проектування. Миколаїв: НУК, 2007. 28 с.
5. Лугінін О. Є., Дудченко О. М., Терлич С. В. Розрахунок загальної та місцевої міцності корпусу судна судна: методичні вказівки до курсового і дипломного проектування з дисципліни «Будівельна механіка корабля»; 2-е видання. Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С. 2022. 69 с.
6. Timoshenko, S., Theory of Plates and Shells. McGRAW-Hull Book Company, 1959. 591 p.
7. Load and Global Response of Ships, Edited by J.J. Jensen. Department of Naval Architecture and Offshore Engineering Technical University of Denmark, 2001. 337 p.